

legértékesebb XV—XVI. századi régi magyar könyveinek felsorolását. Igaz, hogy nem is ez volt a célunk ezzel a kis írással. Csupán szemléltetni kívántuk, hogy milyen változatos és érdekes anyagot tartalmaznak a sokszor címlap nélküli, csonka, igénytelen külsejű régi könyvek. Bármilyen szempontból kívánjuk tanulmányozni nemzeti múltunkat, munkánkhoz nélkülözhetetlenül szükségünk van ezeknek a többszáz éves könyveknek tanúságtételére. A magyar nyelv és irodalom fejlődése, a magyar könyvnyomtatás története, nemzeti múltunk jelentős eseményei, a magyar nép gazdasági és társa-

dalmi viszonyai tükröződnek ezekben a könyvekben.

A Széchenyi Könyvtár hú őre kíván lenni haladó nemzeti hagyományainknak s továbbra is folytatja a régi magyar könyvek gyűjtését. Vidéki könyvtárakban, magángyűjtőknél számos elveszettnek vélt mű lappanghat még. Ezekre a tartalmilag jelentős régi könyvekre kívántuk felhívni a vidéki könyvtárosok figyelmét, mert a szórványosan felbukkanó értékes anyag összegyűjtéséhez minden magyar könyvtáros közreműködése szükséges.

SOLTÉSZ ZOLTÁNNÉ
az Orsz. Széchenyi Könyvtár munkatársa

Goriupp Aliz: a könyvtáros

Nem tudom, ki hogy van vele, én ha bemegyek a Széchenyi-könyvtárba, a földszinti folyosón, ahol a római korbeli síremlékek és egyéb hatalmas kődarabok komolyságra intik az embert, egy szempillantásra mindig megállok egy ablaknál, amely mögött fáradhatatlan kopogással készítik az adréma-lemezeket, magyarul szólva: sokszorosítják a katalóguscédulákat. Megállok, belesek s mindig úgy érzem, mintha anyakönyvi hivatal ablakánál leskelődnék, mintha ellesném, hogy írnak be egy újszülöttet az anyakönyvbe.

Valahogy így is van. A Széchenyi-könyvtárban minden Magyarországon megjelent nyomtatványt anyakönyveznek, s azt hiszem, nincs semmi csudálatos abban, ha a könyvszerető ember kicsit tisztelettel adózik a nemzeti kultúragyűjtőhely »anyakönyvi hivatalának«...

Mert más dolog, ha könyvgyűjtő ember odahaza egy füzetbe feljegyzi könyvtára szaporulatát, s egészen más, ha a nemzet könyvtárába iktatnak be egy-egy »újszülöttet.«

Goriupp Alizt, a Széchenyi-könyvtár könyvfeldolgozó osztályának vezetőjét nemrég tüntette ki kormányunk a munkaéremmel. Harmincöt éve dolgozik Goriupp elvtársnő a Széchenyi-könyvtárban és 1934 óta megszakitás nélkül a könyvfeldolgozó osztályon.

— Én nem tudok magamról mit mondani — szabadkozott mosolyogva, mikor élete, munkája felől érdeklődtem. — Dolgozom, nagyon szeretem, amit csi-

nálok, semmi több. Szürke, egyszerű munkatársa vagyok a könyvtárnak...

Készen álltam a válasszal, mert azzal feleltem: nagyon is jól tudjuk mi az »apró munka« becsét. Erre ő Lenin szavaival válaszolt, azt mondta — s éreztem szavaiból, hogy többet nem is fog szólni magáról: az ő élete csupa egyszerű, hétköznapi tett, amiről nem lehet sokat, érdekeset írni.

Goriupp Aliz egyéniségében éppen az ragadott meg, hogy élete értelmét, egyszerűen hivatását látja az egyszerű hétköznapi tettekben. Megéreztem emögött a szigorú szerénység mögött a kemény, határozott jellemet, a céltudatos életet.

Amíg beszélgettünk, természetesen nem dolgozott, nem figyelhettem meg munkája közben, pedig azt hiszem, nagyon érdekes lenne akár egy napi munkáját is megfigyelni. Asztala azonban minden beszédnél világosabban elárulta, mivel foglalatokodik. A nagy íróasztalon könyvek, kották, megint könyvek garmadával. S százával a kész katalóguscédulák. Egy-némelyiken kézírásos javítás, az előtte fekvőn is éppen. Goriupp Aliz kezén minden egyes »anyakönyvi kivonat« keresztülmegy s biztos vagyok benne, nem kerülhet a katalógusba egyetlen hamisadatú cédula sem. Aprómunka ez? Kétségkívül más, mint egy könyv megírása. De a könyvfeldolgozó osztályon évenként húsz-harmincezer könyv kapja meg helyét, adatait, egyszerűen: ennyi új könyv kerülhet majd az olvasó kezébe. Kevés ez?

Nem, ennyi könyv odajuttatása, ahova éppen való, rendszerbefogása — bevalom: az én szememben már — műalkotás. S egy életen át — tiszteletet parancsoló nagy tett.

— Nem egy könyv, technikai vagy más természetű kiadvány elrendszerezése komoly, többnapos utánjárást kíván — mondja, mikor a munka nehezéhez érünk a beszélgetésben.

— Azt hiszem, kicsit polihisztornak is kell lenniök ebben a munkában — jegyeztem meg.

— Csakis széles érdeklődési körrel, sőt jelentős ismeretekkel tudunk »rendet« teremteni. És igazi könyvtárosra a széleskörű ismeretek birtoklása a jellemző...

Elárulja mégis, hogy szépirodalmi érdeklődésű. Véletlenül jön ez elő a beszélgetés során s mindjárt megszólal, mint a szép könyvek barátja is: mi lesz a mi szépirodalmi könyveinkből pár év múlva? Hiszen a szovjet, cseh, német szépirodalmi művek, de a magyar technikai kiadványok is, olyan szép, időtálló papíron jelennek meg. Vajjon nem érdemli meg mai magyar szépirodalmunk, mely — ő aztán igazán tudhatja — igen kis hányada könyvkiadásunknak, hogy szép papíron kerüljön az olvasó kezébe? Mert nagyon félős, hogy mai szépirodalmi kiadványaink a könyvtári használatban pár év alatt tönkremennek...

Felemelő érzés lehet időt álló művet írni, hatalmas lakóépületet tervezni. A kőműves egymás mellé rakja a téglákat, a sorokat egymásra — de téglánként.

Kormányunk magas kitüntetésben részesítette Goriupp Alízt, nem tudom elfeledni piruló arcát, mikor erről szólt pár, szerény mondatot. Nagy megtiszteltetés ez, de vajjon mikor szabad időnkben bemegyünk a Széchényi-könyvtárba, vagy más nyilvános olvasóterembe, felírjuk kívánságunkat s pár perc múltán előttünk a kért könyv, nem feledkezünk-e meg azokról, kiknek egyszerű, hétköznapi munkája — s tegyük hozzá rögtön — fáradságos munkája nyomán lehet részünk e kényelemben?

Goriupp Alíz első szabadkozó mondata után önkéntelenül az jutott eszembe, amit Petőfi a közkatonákról írt. Tiszteljük őket... Goriupp Alízt ilyen Petőfi-értelemben vett közkatonának tekintem, akinek életpályája például állhat. És ma a kultúra ilyen »közkatonái« el is nyerik a tiszteletet, a hivatalost is, a társadalmat is, ha oly áldozatos, lélekből fakadó szeretettel végzik »apró munkájukat«, mint Goriupp Alíz teszi harmincöt »eseménytelen«, de művet alkotó hosszú esztendő alatt.

VARGA IMRE

Egy vidéki könyvtáros

Szeretném megkérdezni azt a kakastollas csendőrt, aki éppen tizenegy esztendővel ezelőtt arculcsapta a ceglédi piacon, hogy: vajjon emlékszik-e még rá? ... Emlékszik-e a féltucat suttyógyerek közül arra a vézna, sovány lábú kamaszra, aki szembe mert szállni az ungvári kerétszet mindenható munkafelügyelőjével, mikor az summáslányra éhezett?!

Vagy megkérdezném azt a tószegi kulákot, aki lapátnyéllal magyarázta a maga igazát — vajjon: emlékezik-e még arra a beesettarcú cselédre, aki mikor ráúnt urat szolgálni, törlesztett egy keveset a régi adósságból, aztán nyakába vette a nagyvilágot?

Vagy az a meleghangú mentő, aki egy évvel később Pesten egy magasból leestett fiatal kőművest a Rókusba szállított

— vajjon emlékezik-e arra, hogy megmentett akkor egy induló életet? Es emlékeznék-e a szolnoki tüdőorvosok egy ápoltra, a tiszavidéki parasztok arra a cingár traktorosra, akit nyeregben talált az éjszaka, a nappal?!

Én jól emlékszem rá. Inas arcára, keskeny szájára, vékony alakjára, a nevére: Kovács István. Huszonnégy esztendeig hanyódott az országban, se gazdája, se senkije — míg nem is olyan régen véget ért a kóborlás az abonyi kultúrotthon papírszagú könyvtárában...

Kétszer találkoztam vele. S ez a két találkozás egy-egy szép vonás a kultúr-munkás megmintázandó alakjához, egy-egy kedves epizód az országjáró íróember jegyzetfüzetében...